

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJA

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par priekšlikumu Padomes lēmumam par nolīguma slēgšanu starp Eiropas Kopienu un Kanādas valdību par papildu informācijas par pasažieri (API) un pasažieru datu reģistra (PNR) datu apstrādi (COM(2005) 200 galīgā redakcija)

(2005/C 218/06)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 286. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par individuālu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un tādu datu brīvu apriti,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās, kā arī par tādu datu brīvu apriti, un jo īpaši tās 41. pantu,

ņemot vērā lūgumu izteikt atzinumu saskaņā ar Regulas (EK) nr. 45/2001 28. panta 2. punktu, kas saņemts 2005. gada 26. maijā no Komisijas,

IR PIENĒMIS ŠO ATZINUMU.

1. Ievads

1. EDAU pauž gandarījumu, ka ar viņu apspriežas, kā to paredz Regulas (EK) nr. 45/2001 28. panta 2. punkts. Tas apstiprina EDAU viedokli, kas izklāstīts viņa 2005. gada 18. marta politikas dokumentā ("EDAU kā Kopienas iestāžu padomdevējs attiecībā uz priekšlikumiem tiesību aktiem un ar tiem saistītiem dokumentiem"), ka padomdevēja funkcijas attiecas arī uz nolīgumu slēgšanu starp EK un trešām valstīm un/vai starptautiskām iestādēm attiecībā uz personas datu apstrādi.
2. Ņemot vērā Regulas (EK) nr. 45/2001 28. panta 2. punkta obligāto raksturu, šis atzinums būtu jāpiemin Padomes lēmuma preambulā.
3. Saskaņā ar tā apsvērumiem šis nolīgums starp Eiropas Kopienu un Kanādu attiecas uz Komisijas lēmumu atbilstīgi Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktam, saskaņā ar kuru tiek uzskatīts, ka atbilstīgā Kanādas kompetentā iestāde nodrošina adekvātu aizsardzības līmeni API/PNR datiem ("Komisijas lēmums"). EDAU viedoklis ir, ka arī Komisijas lēmums būtu jānosūta konsultācijai, jo tas ir daļa no vienotas likumu paketes.

4. Pēc 2004. gada 17. maija nolīguma ⁽¹⁾ starp Eiropas Kopienu un Amerikas Savienotajām Valstīm šis ir otrais priekšlikums, kura likumīgumu Parlaments apšaubīja saskaņā ar EK Līguma 230. pantu. Iejaucoties pirms Tiesas, EDAU atbalstīja Parlamenta secinājumus anulēt nolīgumu.

2. Nolīguma būtība

5. Šis nolīguma priekšlikums ir līdzīga rakstura kā nolīgums ar Amerikas Savienotajām Valstīm. Tas saistīts ar Komisijas lēmumu saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktu, un tā mērķis ir uzlabot sabiedrības drošību, un ar to aviosabiedrībām nosaka pienākumu nosūtīt datus trešai valstij.
6. Nolīguma būtībā tomēr ir nozīmīgas atšķirības, kā atzīmēts divos 29. panta datu aizsardzības darba grupas atzinumos ⁽²⁾. EDAU uzsver četras būtiskas atšķirības, kam būs nozīme visā šajā atzinumā. Pirmkārt, priekšlikums paredz "PUSH" sistēmu (nevis "PULL" sistēmu), kā rezultātā Eiropas Kopienas aviosabiedrības var kontrolēt datu pārraidi Kanādas iestādēm. Otrkārt, saistības, ko uzņēmušās Kanādas iestādes, ir saistošas (nolīguma 2. panta 1. punkts), līdz ar to priekšlikums ir līdzsvarotāks salīdzinājumā ar nolīgumu ar Amerikas Savienotajām Valstīm. Treškārt, pārsūtāmo PNR datu saraksts ir ierobežotāks, tajā nav iekļautas pasažieru datu "atvērtas kategorijas", kuras varētu atklāt konfidenciālus datus. Visbeidzot, nolīgums balstās uz daudz attīstītāku tiesību aktu sistēmu datu aizsardzībai, kura nodrošina aizsardzību datu subjektam, tostarp neatkarīgas datu uzraudzības amatpersonas uzraudzību. Tomēr Kanādas tiesību akti nenodrošina pilnīgu aizsardzību Eiropas Savienības pilsoņiem. Saistības, ko uzņēmušās Kanādas iestādes, paredzētas, lai rastu risinājumu šiem pilsoņiem.

3. Ietekme uz Direktīvu 95/46/EK

7. Direktīvas 95/46/EK sistēmā datu pārraidei uz trešo valsti atbilst personas datu apstrādes definīcija (saskaņā ar direktīvas 2. panta b) punktu — "jebkāda darbība vai darbību kopums, ko veic ar personas datiem"), un attiecīgi pārraidei piemēro šīs direktīvas II nodaļu ("Vispārīgi noteikumi par personas datu apstrādes likumību"). Šajā sakarā šīs direktīvas 25. panta nozīme ir — sniegt papildu nodrošinājumu gadījumā, ja datus pārraida trešai valstij, jo no pārraides brīža dati vairs nav dalībvalsts jurisdikcijā.
8. Priekšlikums nolīgumam ar Kanādu, ja to lasa saistībā ar Komisijas lēmumu, uzliek aviosabiedrībām pienākumu pārraidīt datus uz Kanādu. Jānoskaidro, vai šis pienākums nekavē tās izpildīt pienākumus, ko tām jāveic saskaņā ar valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno Direktīvu 95/46/EK, jo īpaši tās II nodaļu, un vai tādējādi tas neietekmē šīs direktīvas efektivitāti.
9. Saskaņā ar priekšlikuma 5. pantu Eiropas aviosabiedrībām ir pienākums apstrādāt API/PNR datus, kas atrodas to automatiskajās rezervēšanas sistēmās un izlidošanas kontroles sistēmās, kā to pieprasa Kanādas kompetentās iestādes atbilstoši Kanādas likumdošanai. Priekšlikumā nav izvirzīts noteikums, ka tiek piemēroti Kopienas tiesību akti, konkrēti — noteikumi par personas datu apstrādi, kā to paredz Direktīvas 95/46/EK II nodaļa. Tā kā šāda noteikuma nav, aviosabiedrībām var nākties apstrādāt datus, pat ja šī apstrāde nebūtu pilnībā atbilstīga Direktīvas 95/46/EK II nodaļai. Tām vienīgi ir pienākums rīkoties saskaņā ar būtiskiem noteikumiem Kanādas tiesību aktos.

⁽¹⁾ Lieta C-317/04 vēl ir izskatāma tiesā.

⁽²⁾ Šī ir neatkarīga padomdevēja grupa, kas izveidota ar Direktīvu 95/46/EK un sastāv no dalībvalstu, EDAU un Komisijas datu aizsardzības iestāžu pārstāvjiem. EDAU atsaucas uz Atzinumu 3/2004 par Kanādas nodrošināto aizsardzības līmeni pasažieru datu reģistra un papildu informācijas par pasažieri pārsūtīšanai no gaisa satiksmes līnijām (2004. gada 11. februāris) un uz Atzinumu 1/2005 par Kanādas nodrošināto aizsardzības līmeni pasažieru datu reģistra un papildu informācijas par pasažieri pārsūtīšanai no gaisa satiksmes līnijām (2005. gada 19. janvāris).

10. Kaut gan, kā jau iepriekš minēts un kā tiks izskaidrots turpmāk šajā atzinumā, Kanādā pastāv augsti attīstīta tiesību aktu sistēma datu aizsardzībai un nav ne mazākā iemesla apgalvot, ka Kanādas tiesību akti datu aizsardzībai nopietni kaitē datu subjektiem Eiropas Kopienā; tāpat nav iemesla pieņemt, ka Kanādas tiesību akti pilnībā atbilst visiem Direktīvas 95/46/EK II nodaļas noteikumiem. Šādu pieņēmumu nevar izdarīt, balstoties uz nolīgumu, nedz no priekšlikuma paskaidrojuma raksta. Šāds pieņēmums nav iespējams arī tāpēc, ka Kanādas iestādēm nav saistoši nekādi (turpmāki) šīs direktīvas skaidrojumi, ko sniedz Tiesa, kā arī nav garantijas, ka turpmākās izmaiņas Kanādas tiesību aktos (vai jauni Kanādas tiesu varas skaidrojumi) būs atbilstīgi Kopienas likumiem.
11. Pamatojoties uz šo analīzi, EDAU secina, ka ar šo nolīgumu tiek grozīta Direktīva 95/46/EK. Šī iemesla dēļ ir neatkarīgi no varbūtēja, būtiska kaitējuma datu subjektam saskaņā ar EK Līguma 300. panta 3. punktu būtu jāiegūst Eiropas Parlamenta piekrišana.
12. Šajā sakarā EDAU uzskata, ka vispār institucionāli jautājumi nav viņa kompetencē. Tomēr šajā gadījumā EDAU pauž savu viedokli šajā jautājumā, jo Parlamenta prerogatīvu neievērošana noved pie direktīvas grozījuma un tādējādi ietekmē datu aizsardzības līmeni Eiropas Kopienas teritorijā.
13. Alternatīva iespēja ir grozīt nolīgumu, nodrošinot, ka Eiropas aviosabiedrībām veicot API/PNR datu apstrādi, jāievēro Direktīva 95/46/EK. Ja pievienotu noteikumu ar šādu nozīmi, nolīgums vairs nenozīmētu grozījumu direktīvā.

4. Par nolīguma ar Kanādu būtību

4.1 Galveno priekšlikuma elementu apstiprināšana

14. Neraugoties uz procedūras prasībām pieņemt priekšlikumu, EDAU izpētīja, vai ierosinātais nolīgums pēc būtības pietiekami aizsargā datu subjektu, jo īpaši viņa pamattiesības, kā paredzēts ES Līguma 6. pantā.
15. EDAU atzīmē priekšlikuma būtiskās atšķirības salīdzinājumā ar nolīgumu ar Amerikas Savienotajām Valstīm (skatīt 6. punktu iepriekš). Rezultātā iepriekš minētā nolīguma trūkumi nozīmīgākajos trīs punktos neattiecas uz pašreizējo nolīgumu, vismaz neattiecas tik pat lielā mērā.
16. Turklāt EDAU atzīmē, ka 29. panta datu aizsardzības darba grupa savā 2005. gada 19. janvāra atzinumā ir apstiprinājusi galvenos elementus (ierosinātajā) Komisijas lēmumā par adekvātu aizsardzības līmeni, ko piedāvā Kanādas Robeždienestu aģentūra (CBSA). Tās novērtējumā CBSA saistībām (Komisijas lēmuma pielikums) ir nozīmīga loma. EDAU atbalsta 29. panta datu aizsardzības darba grupas secinājumus, ņemot vērā arī to, ka neatkarīgā Kanādas privātas dzīves neaizskaramības amatpersona atbalsta piekļuves ierobežošanu API/PNR-datiem ar valdības un tiesībaizsardzības nolūkiem⁽¹⁾.
17. EDAU ir ļoti svarīgi, ka API un PNR datu "PUSH" sistēma dod iespēju Eiropas aviosabiedrībai kontrolēt datu apstrādi un nosūtīšanu. Tādējādi šīs darbības ir dalībvalstu jurisdikcijā, un Kopienas tiesību akti ir piemērojami.
18. Vienlīdz svarīgi, ka priekšlikuma 2. pantā ir skaidri pateikts, ka nolīguma puses ir vienojušās, ka API/PNR datus apstrādās, kā norādīts saistībās. Tādējādi Komisijas lēmumam pievienotās saistības ir saistošas.

⁽¹⁾ Skatīt amatpersonas 2003. gada 9. aprīļa paziņojumu (http://www.privcom.gc.ca/keyIssues/ki-qc/mc-ki-api_e.asp).

19. Visbeidzot EDAU uzsver to, cik svarīga ir Kopīgās komitejas izveide, kurai, *inter alia*, jāorganizē kopīgas pārbaudes. Tas ļauj uzraudzīt juridisko instrumentu īstenošanu. Tas ir īpaši svarīgi tādēļ, ka juridiskie instrumenti ir jauni un trūkst pieredzes šāda veida juridisko instrumentu īstenošanā.
20. Šajā sakarā un, ņemot vērā politikas dokumenta 4.2 punktā paredzēto analīzi, kas minēta 1. punktā, EDAU atbalsta priekšlikuma galvenos elementus un izsaka piezīmes tikai par dažiem konkrētiem punktiem, un proti:
  - par pārsūtāmo API/PNR datu apjomu un raksturu;
  - par apstrādes mērķi, kas nav ierobežots ar cīņu pret terorismu, bet attiecas arī uz jebkuru citu nopietnu starptautiska līmeņa noziegumu;
  - par nolīguma 3. pantu par piekļuvi, labojumiem un papildinājumiem.

4.2 API/PNR datu apjoms un raksturs

21. Priekšlikuma II pielikumā nav konfidencialu datu Direktīvas 95/46/EK 8. panta nozīmē un tajā nav arī pasažieru datu "atvērtu kategoriju", kas atkarībā no tā, kā šīs kategorijas ievada veidlapā, varētu atklāt šādus konfidencialus datus (piemēram, diētas prasības, kas atklāj reliģisku ticību, vai medicīniskas ziņas).
22. Tomēr apkopojamo PNR datu elementu sarakstā (priekšlikuma II pielikums) ir iekļauti dati, kuri varētu attiekties uz pasažiera pamattiesību aizsardzību, jo īpaši viņa privātās dzīves aizsardzību. EDAU min 10. kategoriju (informācija par lidojumu biežumu), kas varētu atklāt faktus par pasažiera rīcību (kaut gan ne visa informācija par lidojumu biežumu ir iekļauta), un 23. kategoriju (jebkāda apkopota papildu informācija (APIS)), kas ietver ne vien vārdu, bet arī citu informāciju, kas atrodama pasažiera pasē.
23. EDAU nav pārliecināts, ka šo kategoriju iekļaušana ir vajadzīga un samērīga, un ierosina vēlreiz apsvērt nepieciešamību iekļaut šīs kategorijas nolīguma pielikumā. Tomēr pats fakts, ka šīs kategorijas iekļautas datu sarakstā, nav pietiekami nopietns iemesls, lai būtu vajadzīgas atkārtotas sarunas par nolīgumu, un pēc EDAU domām tam nebūtu jāizraisa nolīguma anulēšana.

4.3 Apstrādes mērķis

24. Kā novērots agrāk, juridiskos instrumentos, kur nepieciešama personas datu apstrāde sakarā ar cīņu pret terorismu, likumdevējs nav attiecinājis apstrādes mērķus tikai uz terorismu kā tādu, bet paplašinājis mērķus, lai attiecinātu apstrādi ar uz citiem nopietniem noziegumiem vai dažos gadījumos pat uz tiesībaizsardzību vispār.
25. Pašreizējā priekšlikumā pieminēta citu noziegumu, kas ir starptautiski pēc savas būtības, tostarp organizētās noziedzības, apkarošana. Saskaņā ar CBSA saistībām (12. iedaļa) citiem Kanādas valdības departamentiem informāciju var darīt pieejamu vienīgi ar tādu pašu mērķi. Trešo valstu iestādēm informāciju darīs pieejamu vienīgi šajā nolūkā un ciktāl attiecīgajā trešajā valstī piemērojams Direktīvas 95/46/EK 25. pantā minētais atbilstības atzinums. Šis mērķa ierobežojums pats par sevi nepārkāpj direktīvas noteikumus, nedz tās pamatprincipus.

4.4 Datu subjekta aizsardzība

26. Nolīgumā iekļauti precīzi formulēti noteikumi datu subjekta interešu aizsardzībai. EDAU skaidri uzsver nolīguma 3. pantu par piekļuvi, labojumiem un papildinājumiem. Saskaņā ar šo noteikumu datu subjektus, kurš dzīvo Eiropas Savienības teritorijā, var īstenot piekļuves, labojumu un papildinājumu tiesības tādos pašos apstākļos kā Kanādas iedzīvotāji.

27. Šo tiesību piešķiršana pati par sevi datu subjektam nenodrošina vajadzīgo aizsardzību. Jānodrošina, lai tiesības būtu efektīvi īstenojamas.
28. Šo tiesību apjomu un būtību nosaka Kanādas tiesību akti. Lai nodrošinātu vajadzīgo aizsardzību Eiropas datu subjektam, attiecīgajiem tiesību aktiem jābūt pieejamiem attiecīgajai personai, un jābūt paredzamām šai personai no tiem izrietošajām sekām. Lai realizētu šo pienākumu, 29. panta datu aizsardzības darba grupa ierosināja Komisijas lēmuma pielikumā pievienot attiecīgo normatīvo regulējumu Kanādā.
29. Šis priekšlikums nav ievērots, bet Komisijas lēmumā un CBSA saistībās sniegts attiecīgās juridiskās sistēmas izskaidrojums. Saistību attiecīgās iedaļas dod iespēju aviopasažieriem ņemt vērā savas tiesības.
30. EDAP atzīmē, ka ir svarīgi ne vien, lai Eiropas Kopienā dzīvojošiem aviopasažieriem būtu pieejami tiesisko aktu teksti, bet vienlīdz svarīgi, lai viņiem būtu pieejami efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi.
31. Šajā sakarā EDAU atbalsta saistību 31. iedaļā minēto procedūru. Saskaņā ar šo procedūru Kanādas privātas dzīves neaizskaramības amatpersona drīkst nodarboties ar sūdzībām, ko tai iesniegušas dalībvalstu datu aizsardzības iestādes Eiropas Savienības iedzīvotāju vārdā. Saskaņā ar EDAU šāda procedūra praksē varētu būt vēl efektīvāka nekā formāla Eiropas iedzīvotāju *ius standi* Kanādas tiesās.

5. Secinājumi

32. EDAP secina:
  - Šo atzinumu būtu jāpiemin Padomes lēmuma preambulā.
  - Ar viņu būtu bijis jākonsultējas par Komisijas lēmumu atbilstīgi Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktam, saskaņā ar kuru tiek uzskatīts, ka Kanādas Robeždienestu aģentūra nodrošina adekvātu aizsardzības līmeni *API/PNR* datiem.
  - Saskaņā ar EK Līguma 300. panta 3. punktu būtu jāiegūst Eiropas Parlamenta piekrišana.
  - Alternatīva iespēja ir grozīt nolīgumu, nodrošinot, ka Eiropas aviosabiedrībām, veicot *API/PNR* datu apstrādi, jāievēro Direktīvas 95/46/EK noteikumi.
  - EDAU atbalsta ierosinātā nolīguma galvenos elementus.

Briselē, 2005. gada 15. jūnijā.

Peter HUSTINX

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs
